

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisi izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

14. X., 1909.

Sramota! — Izdajstvo!

Zadnje zasedanje deželne zbornice kranjskega naj si zapiše kranjsko učiteljstvo s črnimi črkami v zgodovino svojih že desetletja trajajočih bojov za kruh, za obstanek!

Poslanec tov. E. Gangl je stavil več nujnih predlogov, ki se tičejo ureditve službenih prejemkov kranjskega učiteljstva in katerih sprejetje bi namah uničilo neznožno bedo, ki tišči k tlem kranjsko učiteljstvo. A zgodil se je vnebovpijoč greh, zgodila se je sramota, zgodilo se je izdajstvo, kimu ga ni para navsem širokem svetu: učitelja-poslanca Ravnikar in Jaklič sta bila z ostalimi poslanci S. L. S. proti tem predlogom ter sta tako pomagala pri krvavem delu, koje klerikalna večina deželne zbornice kranjskega izmučeno, in izstradano učiteljstvo pahnila v staro bedo nazaj!

Prokletstvo na take izdajalce lastnega stanu! Tisočero solz in vzdihov, ki polnijo in pretresajo srca trpečih, naj jim leži na duši kot pekoča vest, kot plačilo črnega izdajstva!

V XV. seji deželne zbornice kranjskega dne 14. t. m. so prišli na vrsto ti-le nujni predlogi:

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

I. Deželnemu odboru se nalaga, da izdela do prihodnjega zasedanja deželne zbornice zakonski načrt o regulaciji učiteljskih plač v tem smislu, da bodo te plače enake plačam vsakokratnega XI. do VIII. činovnega reda drž. uradnikov, in sicer z ozirom na službene prejemke in pokojnino.

II. Opravilne doklade voditeljev, oziroma voditeljic naj se odmerijo za enorazrednice po 200 K, za vsako dvorazrednico pa tolikokrat po 50 K več, kolikor je razredov, oziroma paralelek.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, naj se ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

I. Službena doba vsega ljudskošolskega in meščanskega učiteljstva se določa na 35 let v smislu § 56. državnega šolskega zakona iz l. 1869.

II. Provizorična in vojaška leta se uštevajo v službeni čas.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, naj se ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se nalaga, da izdela do prihodnjega zasedanja deželne zbornice zakonski načrt o uvedbi kulturnega davka, ki se razteza na hranilnice, zadruge in banke ter obremenjuje njih rezervne fondе v ljudskošolske namene.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da se naj ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Deželni zbor pozivlja vlado, naj dela na to, da se sklene k § 55. državnega šolskega zakona iz l. 1869. dodatek: Kot minimalni dohodki učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah imajo veljati tisti dohodki, ki jih imajo pri plači in penziji državni uradniki vsakokratnega XI, X., IX. in VIII. činovnega razreda.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da se naj ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Vlada se pozivlja, naj deluje na to, da se sprejme v državnem zboru predlog: Država pomaga deželam sanirati deželne finance na ta način, da država prevzame polovico stroškov za zdravljenje ljudskega šolstva in učiteljstva.

Predlog je odkazati finančnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da naj se ta predlog po § 21. poslovnika obravnava kot nujen.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Svoje predloge je Gangl obširno utemeljeval. Njegov govor priobčimo pozneje po stenografičnem zapisniku.

Prvi se je oglasil proti dr. Šusteršič, ki tiči do grla v zlatem denarju. Pravi, da vse to, kar je govoril posl. Gangl, obsega edino le tisto, s čimer se bavijo že razni odseki. (Klici: Kateri pa?) Tako o regulaciji učiteljskih plač itd. Vse bo predlagal — zrel projekt o sanaciji deželnih financ deželni odbor. Napada narodno-napredno stranko, češ, da

je v svojih predlogih sama sebi nasprotna. (Dr. Triller: Hoče štenkati! — Mit einem bösen Nachbar. —) Izjavi se proti nujnosti. Stranka ne bo glasovala za predloge in se ne udeleži več debate.

Posl. dr. Triller izvaja, da je večina zbornice gotovo že sodelovala v kakem šolskem odboru in je vsak prepričan o resnici njegovih (Ganglovih) izjavjanj glede na gmotno stanje učiteljstva. Vsak najmanjši prekoračljaj rednega proračuna ga že vrže v najhujše posledice. Dr. Šusteršič je bil svoj čas sam zato, da se stvar reši nujno, a danes je pač z iskrenim obžalovanjem treba na znanje vzeti da sta S. L. S. in njen načelnik izpremenila svoje mnenje. Tedaj so rekli, da bo S. L. S. prišla s predlogi, s katerimi se bo izboljšalo gmotno stanje učiteljstva, a sedaj! Za pošteno delo gre pošteno plačilo. Ali vzlic temu še do danes ni izbrisan madež s Kranjske, da ima najslabše plačano učiteljstvo! (Dr. Šusteršič izgine iz zbornice.) Predlaga, da naj zbornica glasuje za Ganglove predloge, kolikor se tičejo hipnega izboljšanja učiteljskih razmer. Če se sprejme nujnost, naj se predlog meritorno utemeljuje le toliko, s tistega stališča, s katerega je zbornica tedaj motrila učiteljsko zadevo, ko še ni bila v njej večina S. L. S. Naj se sklene, da se oženim učiteljem da namesto 25 % 35 odstotne, vsem ostalim pa 25 odstotne doklade. S tem se bo storilo za najnujnejšo silo pošteno, pravično in krščansko delo.

Predlaga:

1. Vsem ljudskošolskim učiteljem in učiteljicam v deželi kranjski, katerim se je s sklepom deželne zbornice z dne 24. novembra 1905 dovolila draginjska doklada v visokosti 25 % njihovih sistemizovanih stalnih temeljnih plač za čas, dokler se definitivno ne uredi službeni prejemki učiteljstva na ljudskih šolah v deželi kranjski, se ta draginjska doklada za isto dobo poviša za 35 % omenjenih dohodkov od 1. novembra 1909 vnaprej.

2. Vsem ostalim ljudskošolskim učiteljem in učiteljicam se dovoli od istega časa vnaprej

Čas mi zmanjkuje: Petje bom učil (jutri je tu cerkven shod) — in vroče je. Jutri po 4. uri pop. gremo v Kojsko k Sokolom. Dobro se imej, pa oprost in — piši! Poslane stvari vrnem Ti v kratkem. Pozdrav od obeh gospe Hermine in Tebi. Da se vidimo poleti! Ali jo vzeš v Gore, kaj? Bog! Vse dobro Ti želi

Tvoj

H. Volarič.

Kozana 17./V. 90.

IV.

(Kratka vsebina: Kako ga preganja V., nadzornik.)

Dragi Janko!

Čudim se, da tako sodiš zadnji moj list! Še bolj me pa „pikaš“ s svojo „preponižno“ prošnjo, naj se ne vznemirjam, ker... Ti moj Bog! Bilo je drugače.

Vendar oprost, če sem te nehotе razžalil, saj veš, da imaš v moji osebi odkritega prijatelja. Zato me lahko umeš in zato med nama „zamere“ biti ne sme. (Imava že dovolj „zamer“ drugje.)

Kar mi pišeš glede vglasbitve „Zavezne“, vidim, imaš prav. Toda res ne drugače nego po vzoru „Slavč. speva“. Meni to ni prišlo

LISTEK.

Ob odkritju Volaričevega spomenika.

Spisal Janko Leban.

(Dolge.)

Leta 1890.

III.

(Kratka vsebina: 1. Zopet o „Zavezini“. 2. Nada, da pride v Števrjan.)

Kozana 13./V. 90.

Dragi Janko!

Oprost, da Ti šele zdaj odgovarjam. Res, skorej mi ni bilo mogoče poprej. Veruj mi, da me je že vest pekla, ko sem dobil Tvojo dopisnico. Po drugi strani bi pa res ne vedel, kaj imam posebnega pisati.

„Zavezna“ je lepa ter zadržuje krasne misli, žal da mi mera ne vgaja, ker ni primerna (ali vsaj ne preveč pripravna), da bi jo vglasbil. Že sem se jo parkrat lotil, toda spredel sem, da je bolje, ako narediš drugo —

to pa le priobči (v Popotniku), jako bo ugajala. Zdi se mi, da bi bila močno primerna za nekak „prolog“, nagovor ob kaki veselici ali zborovanju „Zaveze“.

Prosim toraj, napiši (ali če hočeš predelaj) mi „Zavezno“ a v drugi meri in s krajšimi verzji. Lepo bi bilo, da narediš le 3 koščke, kakor pri tej! Oprost in — stori! Veseli me, da dobivaš tu pa tam vsaj nekaj za delovanje Svoje. A jaz? — Želim Ti še več! Sicer je že to nekaj vredno, da lahko spraviš kak plod Svojega peresa med občinstvo. Z glasbo ne gre tako lahko. Naj pa v kotu plesni!

Radoveden sem ali obdari Popotnik poslani mu moj spis „o petji“. Delo je dobro, zato — vederemo. (Govoril sem razpravo pri zborovanju našega učit. društva, kjer so jo kolaj sprejeli pohvalno.) Poslal sem tudi v Stuttgart neko kompozicijo (samospev s klavirjem) — za nagrado. Se ve, da dobi izmed morda 1000 konkurentov kdo drugi, ne pa jaz! Pa — čo, vederemo.

Z Gestriom sva dobra znanca in prijatelja. Ravno ta teden dal mi je zvezek svojih poezij (večinoma že priobčenih), da bi zbral

kaj, kar bi se dalo vglasbiti. Bogat je, posestnik v Ljubljani (na Poljanah). Narediti ima še zadnji izpit — talent izvrsten, pisatelj dober, mlad, živ... Fejst fant. Pa še k pupam je prišel na učiteljske — haha!

Tehomil v Brusu — zdi se mi, da ni na pravem mestu. Ali ni bolj primeren Zvon? Ali boš le v Avberu? Kaj je z Volčami? Potrpi bo že kedaj kaj boljšega. Upaj! Tudi jaz „imam upanje“, veliko, prav veliko, da pojdem iz Kozane v Števrjan (Št. Florjan). Razpisano je nadučiteljsko mesto (učiteljica je tudi tam). Juh Janez že 5 let boleha, zato najbrže ne bo imenovan. Potem dobim gotovo jaz; srečen bi bil, res, ako se to zgodi. Pomisli: 1. nadučitelj, 2. tajnik (18 fl. stalne plače mesečne), 3. organist (110 fl. stalne plače na leto), 4. stranski dokodki, 5. eno uro od Gorice in krasen kraj, 6. stanovanje in šola v gradu (5 sob, kuhinja, klet = 70 fl.) — zraven bralna soba itd., to je nekaj, kar se ne dobi vsak dan in povsod. Občina prosi zame, protekcijo tudi imam, manjka me še imenovati, potem sem „mož“. Bog daj! — Dela imam obilo: kar za dve veselici hkratu moram skrbeti. Sopraga me kmalu osreči — tem bolje.

in do iste dobe draginjska doklada 25 % njihovih sistemizovanih temeljnih plač.

Posl. grof Margheri se v imenu Nemecev izjavi v toplih besedah za nujnost predlogov.

A zgodil se je škandal, ko je deželni glavar odredil glasovanje.

Učitelja proti — učiteljstvu.

Da, zgodil se je škandal, ki mu ga menda ni para! V XV. seji deželnega zbora kranjskega je posl. E. Gangl v sijnem govoru poldrugo uro razpravljal o razmerah kranjskega učiteljstva ter je razvil naravnost pretresujočo sliko bede, ki razjeda in uničuje naš učiteljski stan. Ta govor, kakor že omenjeno, priobčimo v celoti. Govoril je tudi o drugih vprašanjih, ki so tesno zvezana z regulacijo učiteljskih plač ter kazal z nepobitnimi dokazi na potrebo nujne rešitve vseh teh vprašanj. Prav tako je tudi posl. dr. Triller z energično besedo pozival večino deželnega zbora, naj ne zavlačuje rešitev tega vprašanja, v imenu Nemecev pa je posl. grof Margheri poudarjal, da moramo ob vsaki priliki kazati na nujnost rešitve učiteljskih zadev! Toda vse — bob ob steno! Vstal je dr. Šusteršič — propovednik numeriranja učiteljskih kosti! — ter kratkoma zavrnil nujnost Ganglovih predlogov! Pride glasovanje. Zdaj bi si človek mislil, da bosta za te predloge, katerih sprejetje bi bilo kranjskemu učiteljstvu v največjo korist, glasovala vsaj oba klerikalna poslancu učitelja, Ravnikar in Jaklič. A zgodil se je škandal: tudi oba učitelja sta bila proti koristim učiteljstva! Škandal vseh škandalov! Poslanci S. L. S., seveda tudi oba učitelja-poslanca te čedne stranke, so bili celo proti predlogu dr. Trillerja, da naj se prizna draginjska doklada vsemu učiteljstvu. — Kranjsko učiteljstvo je ostalo zopet praznih rok; staro trpljenje je njegov delež. Za to se naj učiteljstvo zahvali prijateljici učiteljstva — S. L. S. — zahvali pa naj se tudi svojima vrlima tovarišema, učitelju Ravnikarju in Jakliču! Sramota takim ljudem! —

Toda sramote še ni bilo dovolj! — Sedaj pride na vrsto

Nujni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se nalaga, da izdela do prihodnjega zasedanja deželnega zbora zakonski načrt volilne reforme za deželni zbor kranjski, ki naj sloni na principu enakosti, direktnosti, tajnosti in splošnosti, in sicer na proporcionalnem sistemu.

Predlog je odkazati ustavnemu odseku, ki naj o njem poroča v treh dneh.

V formalnem oziru se predlaga, da naj se ta predlog po § 21. poslovnika obravnava nujnim potom.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1909.

Šlo je tu za koristi ljudstva, zlasti delavstva. Toda tudi ta nujnost je bila odklonjena s klerikalnimi glasovi in oba klerikalna učitelja-poslanca imata tudi del tiste zasluge, da ostanejo široke plasti našega ljudstva še nadalje — brezpravna masa! Prav je vzkliknil poslanec Gangl: „Delavstvo je doživelo v tej zbornici svoj drugi Sedan!“

„naprej“; žal, da je zdaj prekasno, a le za zdaj. Pesem ostane veljavna tudi v bodočnosti in za prihodnje zborovanje bode se že prepevala. Časa je dovolj, zato se je lotim pozneje kedaj.

Želim Ti vspeha pri družbi sv. Mohora. Ti še dobiš kak petak, a jaz nič! Glasbena matica tudi letos ne izda nič mojega — ni denarja. (Za Medvedove „latinske“ Marijine pesmi jih imajo dovolj!) O Slovenci!

Nadzornik, kakor veš, je moj nasprotnik. Zaradi šole mi ne more kaj očitati, o mojem življenju pa še manj. In vendar išče povsod „dlak v jajci“, da bi me kako oškodoval. V m. decembru l. t. bil sem po neumnosti zatožen, na to sem se pri njem tudi ustmeno opravičeval. Letos (20./V.) pride k meni, zahteval je pa, naj se zopet pismeno opravičujem. Ūuj, dvakrat po 7 mesecih in za ničvredne stvari! Zdaj molčim, ker nočem razdraževati duhov — zaradi Št. Ferjana. V četrtek bo seja: če dobim omenjeno mesto bom molčal — sicer se z nadz. drugače pogledava. Pravica na dan!

Očital mi je o tej priliki tudi, kar si pisal v Edinosti lani o Kozani in o meni. Te-

A to še ni vse! Mera sramote, mera izdajstva še ni polna! V XIV. seji je razpravljal deželni zbor o poročilu šolskega odseka glede načrta novega zakona o šolskem nadzorstvu.

Solniki proti — sebi!

Posl. E. Gangl je v specialni debati o poročilu šolskega odseka glede načrta novega zakona o šolskem nadzorstvu stavil poleg 14 izpreminjvalnih predlogov tudi tri resolucije. O generalni in specialni debati bomo še poročali, ko dobimo stenografski zapisnik v roke. — Ganglove resolucije se glase:

I. Vlada se pozivlja, naj določi vsakemu okr. šol. nadzorniku pisarniško moč, ki naj po njegovih navodilih opravlja pisarniške posle, da ostane nadzorniku za glavno njegovo poslovanje dovolj časa.

II. Šolskemu odseku se naroča, da izpremeni § 39. tega novega zakona v tem smislu, da voli učiteljstvo s a m o svoje zastopnike v deželni šolski svet. (In sicer ljudsko-šolsko d v a, srednješolsko enega.)

III. Vlada se pozivlja, da odkáže personalni referat samo deželnim šolskim nadzornikom.

Ko je stavil deželni glavar te resolucije na glasovanje, so — čudom se čudimo! — obsedeli gospodje poslanci S. L. S., ki so učiteljskega stanu (Jarc, Jaklič, Ravnikar) in odborniki „Slomškove Zveze“ in seveda vsi drugi poslanci iste stranke. Resolucije je posl. Gangl utemeljil tako, da je njih opravičenost jasna kot beli dan: kdor temu ne verjame, naj vpraša kakega liberalnega ali klerikalnega okrajnega šolskega nadzornika, ako ni opravičena zahteva po olajšanju njegovega pisarskega — ne samo pisarniškega! — dela; naj vpraša vse učiteljstvo, ako se ne vjema z zahtevo, da si voli s a m o svoje zastopnike v deželni šolski svet; končno naj vpraša vsakega živega človeka, ni li bolje, da opravljajo osebni referat deželni šolski nadzorniki, ne pa — vitez Kaltenegger! — Toda Jarc, Jaklič, Ravnikar so bili proti resolucijam Gangla! Šolniki proti — sebi! Najbrže je zabičal Kaltenegger to, da morajo biti lepo pridni, četudi so sicer v srcu za to, kar odgovarja načelu pravičnosti! No politiška morala je tako močna tudi pri klerikalnih šolnikih, ki stavlajo očitne koristi vsega učiteljstva — srednješolskega in ljudskošolskega — za svojo politiško strast! — Da bodo okrajni šolski nadzorniki še nadalje v prvi vrsti pisarji, naj se zahvalijo S. L. S., pravzaprav je pa vse to zasluga „šolnikov“ Jarca, Jakliča in Ravnikarja, ki nimajo toliko vpliva v svoji stranki, da bi jo prepričali o tem, kaj bi bilo res vsemu učiteljstvu v korist! Žalostni šolniki! Bržkone bo še treba govoriti o tem žalostnem dejstvu. A učiteljstvo — tako srednješolsko kakor ljudskošolsko — mora priznati, da se je posl. Gangl zavzel za njegove najopravičenejše koristi, „šolniki“ S. L. S. pa so bili proti! Resnici na ljubo javljamo, kar se nam poroča z verodostojne strani, da je poslanec Ravnikar glasoval za III. resolucijo poslanca Gangla.

Tako je doigrana ta žalostna klerikalna igra z najvitalnejšimi interesi učiteljstva. Ravnikar, Jaklič, kako se še upata med učiteljstvo?!

Zvestim Slomškarjem.

(Dodatek k „Resni besedi“.)

„Kje naj se zdaj pritožimo, kje naj iščemo zaslonbe? ...“ Tako kliče „Liga X.“ v 10.

številki „Slovenskega Učitelja“. Ni težko odgovoriti. Za ušesa primite svojega dičnega predsednika Jakliča in odbornika Ravnikarja.

Ta dva Vam morata dati jasen odgovor, zakaj nista glasovala za draginjsko doklado vsemu učiteljstvu. Pri običajnem božičnem zborovanju ju postavite na zatožno klop, potem pa proč z njima, ker ona nimata srca za sotrpinaj! Sramovati bi se morali takih voditeljev in če niste že popolnoma slepo orodje v rokah S. L. S., potem se otrepite teh dveh zatiralcev svojega stanu! Vzdihovalje in tarnanje po toči ne bo hasnilo vam, še manj se bodo zmenili za to vaši poslanci, ki nimajo srca za one, ki so „v sili tudi silni“. Pokažite, da ste možje, ne pa analfabeti, ki jih vleče že vsak lemenatar čez drn in strn! „Kdor ni z nami, ta je zoper nas.“ Po tem klerikalnem geslu se ravajte! Ni vruga, da se vas — delavnih in zglednih bojevnikov — ne vstrašita slavna voditelja in vplivata na svoje tovariše-poslance, da se vas — in po vas tudi nas grešnikov — usmilijo. Ker ste pa tako neustrašeno pokazali svojo jezico v „Resni besedi“, zato pričakujemo, da ne boste požirali obljub, s katerimi vas bodo tolažili nadebudni kaplani. Sicer pa mislimo, da boste osrečeni z obljubami in celo pomagali udrihati čez tovariša Gangla, ki je napel vse moči, da bi dobili kak poboljšek. Veselite se obljub in mislite na nas, kako sodbo imamo o vaših poslancih Jakliču in Ravnikarju!

Lex Jaklič-Ravnikar.

Primeri.

Poznamo Slomškarja, ki ima na dan 4 K 80 h plače. Ima ženo in devet otrok. Mož se je razjokal, ko je bral, da so klerikalci, med njimi generala Slomškarjev — Jaklič in Ravnikar, brezsrčno glasovala proti Ganglovim predlogom in celo proti 25 %, oziroma 35 % dokladi. Poznamo tudi Slomškarja, ki se baha, da ima 50 K dohodkov na dan. Ta se ni imel povoda razjokati, ker je ta Slomškar slučajno — Jaklič!

„Neustrašeno idite naprej — za vami stoji slovensko ljudstvo,“ tako je pisal Šusteršič Slomškarjem na Brezje. Pri glasovanju za 25 odstotno doklado pa si je mislil Šusteršič: „Neustrašeno počakajte malo — za vami stoji slovensko ljudstvo, ki vam ne bo kronično štelo, pač pa kosti preštelo.“ — Oj, vi romarji, kako vas vlečejo vaši voditelji!

Tovariš in tovarišica!

Prosim, svinčnik v roke in izračuni sledeče: Moja mesečna plača je . . . K . . . h. Ako računim 25 % ali za oženjene 10 %, mi gre mesečno še . . . K . . . h. Tega poviška pa ne dobim, ker sede v deželnem zboru v večini taki poslanci, ki so izvoljeni na krščansko-katoliški podlagi, ker sta med temi poslanci tudi učitelja Jaklič in Ravnikar ter profesor Jarc, katerih zadnja dva sta očitno glasovala tako, da ne zaslužim za svoje delo zgoraj omenjenega poviška.

Vsak človek je naš bližnji, tembolj bližnji si moramo biti tovariši. Povej mi, kakšen bližnji in še bolj, kakšen tovariš je to, ki mi odje priboljšek k uborni plači? Izprašaj svojo vest, ali bi ti mogel kot kristjan in tovariš odjesti

okrog 800 tovarišem in tovarišicam, katerih mnogi resnično stradajo, njim od poštenih ljudi-poslancev priznani priboljšek!? In če ti bo tak kristjan-tovariš deklamoval, da je on pravi krščanski katoličan, ali se ti ne bo zdelo tako deklamovanje profanacija krščanstva? Ali bi se moglo boljše definirati: Kaj je hinavstvo in laž? Ali ni bil Efižal bolj pošten, ko je izdal svojece — v smrt, kakor taki, ki izdajajo svojece — v bedo in glad? Premotrivaj poglavje o plačanih ali prodanih dušah! Judež se je obesil po izdajstvu Krista, sv. Peter se je razjokal, ko je zatajil svojega Učenika, a oni, ki so ti odjedli pošteno zaslužen košček kruha, oni bodo cinično govorili otopelim ljudem (morda tudi tebi), da se potegujejo za koristi svojih bližnjih! Taka je zvestoba in kristjanstvo tistih, ki jih loči križ od nas! To je s tem dokazano!

Resna beseda „Slovenskega Učitelja“.

Pređen se je zgodil škandal v deželnem zboru, je pisal „Slovenski Učitelj“, glasilo „Slomškove Zveze“, tako-le: „Dosti dolgo že trkamo, predolgo že trpimo. Čas je že vendar, da se otrnejo solze skrbnih učiteljskih soprog, ki ne morejo preskrbeti svojih dragih otrok. Kaj pa naj rečejo tisti naši tovariši, ki so po krivici prikrajšani vsled izjemne in naravnost neumljive postave o draginjski dokladi? Kje drugod bi trpeli postavo, ki enakotrpemim, enakodelavnim učiteljskim močem reže neprimerno divergentne kose kruha?! Ali bo ta „unicum“ postave še dalje mučil in dražil slovensko učiteljstvo? Pozivamo zlasti tiste može, ki so zakrivilo to nesrečno kuriozitetu, naj jo čimprej popravijo. (Op. urednišva: „Slov. Učitelj“ je pozabil povedati, da je bil ta mož dr. Šusteršič!) Potrpeli smo dosti dolgo, tolažili smo se z upi, požirali smo obljube in same obljube, zdaj naj pridejo dejanja, če ne, bomo tudi mi, ki čutimo in živimo, delamo in trpimo s S. L. S., svoje ravnanje umerili po plačilu, ki se nam daje.“

Tako je pisal „Slov. Učitelj“ pred katastrofo; kako bo pisal po katastrofi? Trpimo dalje, tolažimo se z upi! —

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra K 184.441.27.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakmah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakm se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Blamaža celjskega okrajnega šolskega sveta.

Pod tem naslovom piše prijatelj šole v „Narodnem Dnevniku“: Kakor je bilo pričakovati, je deželni šolski svet v Gradcu razveljavil sklep okrajnega šolskega sveta celjskega, s ka-

Dalje v prilogi.

pec! Ker pa misliš prositi sem ali celo v Kozano — če bi jaz šel proč, povem Ti, ne bo nič! Ljudstvo bi že bilo za Te a nadzornik Te „ne more“. Bazumeš? Sklepaj, sodi. Bog Ti daj več sreče drugod. Nadejam se, da bo potem bolje, če glavar vaš odide. L. osobno dobro poznam. „Die berühmte“ Ū. bila je njegova ljubica — revež jo je strastno ljubil. Kako se vse spreminja!

V Cerovem smo se v nedeljo dobro zabavali. Meni je prišla teden dni poprej uradna prepoved, da ne smem sodelovati ne za ne pri „Besedi“, ančes „učitelju dolžnost je ljudstvo poučevati in voditi k treznosti“. A jaz? — Dne 22 t. m. pojdemo pa v Mirnik k Jezovi veselici.

Franica povila je v petek (13. t. m.) ob 2 1/2 zjutraj čvrstega dečka. Zdravi smo vsi; enako želimo Tebi i soprog, koja oba srečno pozdravljam.

Tvoj

H. Volarič.

Kozana 14./6. 90.

Leta 1891.

I.

(Kratka vsebina: „Po učiteljsko“ se mi godi. 2. Nanovo izdane „skladbe“. 3. Cavalleria rusticana. 4. Pri pesniku Gregorčiču. 5. 3 krat prosil stran, tudi na Barje. 6. Zopet nadzornik V.)

Dragi Janko!

Vendar! — porečeš, dobivši moj list. Dobro vem, da večkrat misliš, kaj neki pomeni moj molk. Veš — nekaj lenoba, nekaj opravila, nekaj pa odlašanje, to je uzrok, da Ti nisem pisal. Saj posebnega tudi ni. Pri meni je vse po starem in po učiteljsko; Marsikaj dobrega in prijetnega, a tudi mnogo grenkosti in sitnosti.

Po dolgem „semintje-pisanji“ sem konečno dobil od Blaznika svoje skladbe. En zvezek Ti pošljem kot prijatelju. Prosim pa, da ne pišeš o njem ocene, ker mislim in pričakujem iz drugih peres „rešetarja“. Tvoja kritika — kot prijatelja — bi ne imela pravega vspeha. Nadejam se pa, da bodo pesmi v obče ugajale. Piši mi, kaj misliš Ti o posameznih, zanimala me bo Tvoja sodba. Naročil ni veliko, toda pošiljam le takim, kjer se mi zdi, da vzamejo in — plačajo. Saj veš, kako je! Upam pa, da ne bo izgube. Ako se

to zgodi, tedaj izdam tje spomladi kaj drugega izmed svoje zbirke, ki ni majhna, kakor Ti je znano.

O počitnicah bil sem 12 dni v Kobaridu zaradi Jekšetove „zlate maše“. Morda si čital v N. Soči o tem. Ali imaš N. Sočo? Tudi sem napravil nekaj dni s pohajanjem [po Vipavskem in o času razstave. Razstava bila je razmeroma jako krasna. To Ti je bilo one dni prijetno življenje v Gorici. Šel sem poslušat tudi Mascagnijevo „Cavallerio rusticano“. Lepo, dasi „ajnfah“ delo. Godba in igralci so prav dobro izpolnjevali svoje vloge. Čital sem, da nameravajo odpreti ljubljansko gledališče s to opero. To bo res zanimivo.

Bil sem tudi pri pesniku Gregorčiču — nesel sem mu 1 iztis. Bil je zadovoljen in vesel — se ve zabavala sva se izvrstno. Šolo sem začel 10. oktobra. Letos sem 3 krat prosil proč — z a m a n. Obljub imam veliko, toda vederemo! Tudi na Barje — pri Ljubljani — sem prosil, pa še nič ne vem, kako bo. Sprva sva nameravala s pesnikom, da bi me priporočil pri tamošnjih veljaki in v odločilnih krogih, a potem sva to opustila, ker so marsikateri tuk. veljaki odsvetovali, da

terim je suspendiral nadučitelja g. Gradišnika od šolskega vodstva. Nadučitelj Gradišnik je v vsakem oziru naprednjak in kot tak klerikalcem trn v peti. Celjski okrajni šolski svet je skrajno nepostavno postopal in s tem ugodil želji klerikalcev, kar se ne more dovolj ožigosati. Dovolimo si sledeča vprašanja: Ali se celjski okrajni šolski svet zaveda, da je v zvestem izpolnjevanju svojih dolžnosti osivelega, za napredek šolstva se vedno v prvih vrstah bojujočega moža s tem nečuvnim sklepom neizmerno žalil in osramotil? Zasluzi li učitelj, ki si je pridobil na pedagoško-didaktičnem polju že toliko zaslug, tako ravnanje? Kako se pa s takim postopanjem šolskih oblastnih ponižuje in izpodkopa ugled vsega učiteljstva v očeh ljudstva in šolske mladine, tega si okr. šolski svet gotovo ni bil vsvesti! Za božjo voljo, ali okrajnemu šolskemu svetu celjskemu ni znano, da imajo ljudskošolski učitelji svojo disciplinarno postavbo, ali je morda mnenja, da se klerikalcem neprijetno napredni učitelji lahko — meni nič, tebi nič — odstranijo in vržejo klerikalcem v žrelo, da jih pogoltnejo. Ali se je okrajni šolski svet že potrudil najti provzročitelja nemira na celjski okoliški šoli? Ves svet ve, da je, odkar službuje na tej šoli g. učitelj Levstik, vsaka harmonija med učiteljstvom popolnoma izključena. Ta mož ne more pozabiti, da je že bil svoječasno šolski vodja in hoče tudi sedaj ravnati in ukazovati po svoji lastni volji, ne oziraje se na uredbe šolskega voditelja, ki mu je podrejen. Učitelj Levstik je hud klerikalec in kot tak nominiran kot bodoči načelnik učiteljskega društva „Slomškarjev“. Treba je torej g. Gradišnika preganjati, da se umakne in Levstiku izročiti vodstvo slovenske šole provizorično ali definitivno. Ker „gotovim“ gospodom morda te spletkarije niso znane, jih pravočasno opozorimo, zakaj se je uprizorila gonja proti gospodu Gradišniku. Prišel bo tudi za gospoda Levstika plačilni dan.

Zahtevamo strogo in nepristransko preiskavo, ki bo gotovo razkrinkala vse klerikalne mahinacije, katerih končni cilj je odstranjenje naprednega nadučitelja in z njim naprednih učiteljev celjske okoliške šole. V slučaju, da najde preiskava v g. Levstiku provzročitelja nemira, tedaj pričakujemo njegovo premeščenje iz službenih ozirov. Upamo, da bo predsednik okrajnega šolskega sveta tudi napredne slovenske učitelje v bodoče štiti in potrebno ukrenil, da se od strani okrajnega šolskega sveta zaradi provzročene krivice globoko užaljenemu in osramočenemu nadučitelju Gradišniku primerno zadoščenje!

Poučni tečaj „Zveze nar. društev“ v Celju.

(Dalje.)

Tov. Pesek je nadaljeval:

S primernim poukom domoslovja in zgodovine, s petjem, čtivom, primernimi izletmi in šolskimi slavnostmi, s primerim poukom realij itd. itd. vzgojimo v otrokih spoznanje, da je res „biti slovenske krvi bodi Slovencu ponos“. Kažimo otrokom krasoto in geografsko važnost

bi šel jaz med Kranjce. Če bo, naj bo, in če še boljše.

Bojim se tudi stroškov zaradi premeščenja. Ali je draga železnica (Ti gotovo veš, ker si skusil)?

Na vsak način dolgo več ne ostanem v Kozani. Razmere so tu za me neugodne, in sem sploh že sit Bricev. Sicer je pa tu zdaj mir, a jaz nimam orgljanja in s tem 150 fl., to je zame vendar veliko. Ti si srečen, kdo ve kdaj se meni stvar ugodno obrne?!

Naš nadzornik V. je pač čudak, že veš, jaz pa povsod naletim na njegove — sorodnike. Če bi tega ne bilo, udobil bi bil ali Kamenje ali Podgoro. Tu so delali na vse kriplje za me, toda zastoj: V. vkaže vse. Menda pa ne bo vedno tako! Čakajmo!

O počitnicah mi je umrl 3 tedne star deček: dobro zanj, boljše za me. Drugače smo vsi zdravi in še zadovoljni. Enako želim Tebi in g. Hermini. Ali je zdaj zadovoljna? — Kaj uganjaš? Piši, obljubim Ti, da ne bom več delal tako velikih — pavz. Pozdrav od obeh Tebi in g. soprogi. Vse dobro Ti želi Tvoj prijatelj

H. Volarič.

Kozana 17./10. 91.

naše domovine. Postojnsko jamo, „Savinjske planine, divna Gorenjska, vinorodne naše gorice, sinje Adrijsko morje v Trstu itd. itd. so svetovno priznani najlepši kraji, na katere smemo biti v resnici ponosni, da so naša domovina. Naša zgodovina je taka, da smemo biti ponosni na svojo preteklost. Slovenci so bili že v starih časih kulturno ljudstvo, ki se je pečalo s sadjarstvom in poljedelstvom, ko so drugi narodi še po gozdih medvede lovili Slovenci so bili napram turškim navalom jez, da se je mogla na zapadu razviti evropska kultura itd. itd.

Velezanimiva so bila izvajanja predavatelja, kako se da pri posameznih predmetih — zemljepisju, zgodovini, petju itd. — zbuhati in krepiti v otrocih narodno zavednost in narodni ponos. Pri teh zanimivih izvajanjih je navajal celo vrsto podrobnosti, kar kaže, da je tovariš Pesek problem narodne vzgoje temeljito preštudiral.

Dotaknil se je tudi vprašanja, učenja drugega deželne jezika ter je s prepričevalnimi razlogi dokazal, da naj bo v ljudski šoli učni jezik materin jezik, da se pa naj skrbno goji tudi drugi deželni jezik. Ne le, da je nam potrebno znanje nemščine in da izvijemo nemškutarjem orožje iz rok, če se poučuje nemščino kot predmet — je [predavatelj naglašal, da se naj nemščina (oziroma laščina na jugu) tam, kjer se mora poučevati skrbno in temeljito poučuje, da se jo bodo otroci res priučili. Znanje drugega jezika ni narodno nevarno, pač pa je nevarno polovičarsko znanje drugega jezika. Česar človek nima in ne zna, po tem hrepeni in iz tega hrepenenja po tujem se rode — odpadniki.

Za mladino, ki je šoli odrasla, je nasvetoval predavatelj: pritegnitev k društvenemu življenju; mladina naj čita, poje, tambura, telovadi, igra na gled. odrih; mladina naj potuje in se gospodarsko izobražuje. Velike važnosti je končno organizacija našega kmetiškega, trgovskega in obrtniškega naraščaja.

Priporočal je, da bi se naj za mladeniče, ki se žele iti učiti trgovstva ali obrtništva, uvedla posredovalnica za vajence, ki bi skrbela za to, da bi se naši mladeniči šli učiti v narodne trgovine in k narodnim mojstrom in da bi ne drli več kot dosedaj v potujeno mesto — Štajerskega posebno v Gradec — k nam narodno sovražnim trgovcem in mojstrom, kjer se navzamejo narodne mržnje do svojega materinega jezika in svoje domovine. Doba od 14. do 20. leta starosti je najvažnejša v življenju vsakega človeka, ker v tej dobi se čistijo nazorji in kristalizuje se značaj. Vpliv v tej dobi prevladuje vse vplive v prejšnjih dobah ter je odločilen za vse poznejše življenje človekovo. Kaj nam pomaga še tako skrbna narodna vzgoja v šoli, če se pa potem navzame učenec pri nemškem mojstru sovraštva do vsega, kar je slovenskega. Brigajmo se za šoli odraslo mladino, kakor tudi kmet mora skrbeti za vsejano seme, da mu ga sicer ne zaduši plevel.

Le v narodni vzgoji mladine je naš spas, zakaj mladina, ki bo s ponosom ljubila svoj materin jezik in svojo domovino, bo trden jez zoper vse še tako hude navale ter bo ustvarila

II.

(Kratka vsebina: 1. Komaj čaka, da ide iz Kozane, izguba orgljanja mu je briška. 2. Razprodaja muzikalij. „Slovenec“. 3. Učit. služba na Barju. 4. Obisk v Begunjah. 5. Klodič — libreto.

Kozana 27./11. 91.

Dragi Janko!

Tvoj list s poslanim mi zvezkom sem dobil: Hvala! Veseli me, da se dobro počutiš v svojej službi — kdaj bom mogel jaz izjaviti o sebi tako? No, kdor čaka, menda i dočaka, saj pravijo tako, a čemo videti. Da bi jaz ne bil izgubil le orgljanja (in s tem 150 fl.) potem bi bilo bolje in ne mudilo bi se mi tako iz Kozane. Per bacco — 150 fl. za učitelja ni tako mala reč! Sicer že gre; ne morem tožiti, recimo o stiski ali pomanjkanju, a kar je bolje je bolje.

Omrzelo mi je tukaj in komaj čakam trenutka, da bi šel odtod. Gotovo, da dobim kako dobro mesto pri (ali celo „v“) Gorici. Saj drugod bi lahko dobil, če bi le hotel, toda za-me ni.

Skladbe res zelo hvalijo vsi. Skupil sem kakih 40 fl., razposlal pa sem kakih 200 zv. tako, da imam še mnogo dobiti. Upam pa, da oddam še iztisov. Z razprodajo muzikalij je pri nas res prava mizerija. „Slovenec“ je v

našemu teptanemu, preziranemu narodu boljše bodočnost.

Celga krasnega predavanja, žal, danes ne moremo objaviti. V debato je posegel urednik Lešničar in razložil, kako si vzgojujejo Srbi za Slavonijo in južno Ogrsko potom društva „Privrednik“ v Zagrebu obrtniški in trgovski naraščaj. Želel si je enake organizacije na Slovenskem, osobito za južno Štajersko, ki je prepleteno z nemškimi trgi in mesti, koder se nam izgublja na stotine obrtnega in trgovskega naraščaja. Tov. naduč. Knaflič je praktično pokazal, kako se da celo pri pouku nemščine gojiti ljubezen do materinščine, Gospa Kalanova je poudarjala potrebo primerne vzgoje ženskega naraščaja. Prekoršek je razpravljal, da mora vedeti vsak šolar, da je njegova prva domovina Slovensko, potem šele Avstrija. Žal pa, da se v mnogih šolah govori le o domovini Avstriji „o“ naši ožji domovini Sloveniji se pa ne izpregovori niti besedice. Če se je razpravljalo o Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, je pač umestno in potrebno, da se shvata in omeni, da je to naša ožja domovina Slovenija. Bodimo sicer patrioti — učimo otroke ljubiti našo domovino Avstrijo — a bodimo tudi narodnjaki — ter učimo otroke spoznati in ljubiti našo ožjo domovino Slovenijo. Zaključno govori še tov. Pesek o krasni nalogi, ki jo lahko opravljajo učiteljice med kmetiško žensko mladino.

O organizaciji napredne mladine je izpregovoril urednik Lešničar: Agrarno gibanje, ki ga zadnji čas opazujemo na Slovenskem, je prineslo k nam določa nove ideje o pomenu kmetiškega stanu za narod in državo, o njegovi organizaciji, o neizogibni potrebi obrambe lastne zemlje. o političnih zahtevah kmetov itd. itd. Eno je gotovo: stanovska zavednost našega kmeta se je mogočno prebudila in bo nevzdržno prodirala dalje. In ne le stare je prebudil tek časa, navdušila se je zlasti mladina, in kaj čuda, da se je oglasil v vrstah naprednih agrarcev, združenih v Narodni stranki, klic po organizaciji mladine? Niso ga zbudili mestni gospodje, izšel je iz kmetiških vrst in kaj čuda, da je našel povsod simpatični odmev? — Upoštevati bo predvsem treba, da bo imela bodoča organizacija napredne kmetiške mladine, agrarnega našega naraščaja, predvsem stanovski značaj. Na tem temelju se bo razvilo vse njeno bodoče delo.

Nekateri posebni cilji:

1. gojenje demokratizma, pravega tovarištva in prijateljstva; v organizaciji ne sme biti ne siromakov ne bogatašev, temveč samo za istimi visokimi cilji stremeti bratje...

2. Probuja ženske mladine. „Le žena, ki se svojemu pravemu poklicu ni odtujila, je prava žena“, je dejala češka pisateljica Miloslava Procházkova na prvem shodu slovanskih žen v Pragi l. 1897. V teh besedah tiči dober kos programa za vzgojo naše kmetiške žene. Ravnopravnost s tovariši, delo v javnosti za napredek

kritiki zelo laskav — kdo neki to piše? Jaz menim, da Kokošar, gotov pa nisem. Kar mi pišeš o kranjskem učiteljstvu, Ti verujem, tudi me ne žali, da nisem dobil službe na Barju. Nadzornik V. jo je vrhtega (prošnjo za službo namreč) po dnevu razpisa odposlal. Vendar pravega vzroka neimenovanju ne vem.

Tvoja mazurka je prijetna, dasi preprosta. Za ples bo ugajala in tudi se lahko svira. Ker sem Tvoj original pomazal, prepisal sem si jo na drug papirček, prepisi jo. Kaj se Ti zdi g. G.? — Kranjec, kaj ne!

Obiščem te prihodnje leto o počitnicah, ko pojdem v Ljubljano k razstavi (če ne bo kakega posebnega zadržka, n. pr. če bi bil premeščen).

Razpisana bo služba nadučitelja v Pevni, Grgorju in Vrtojbi, toraj vse dobro. — V. Klodič mi je poslal 1 fl. za 1. zvezek in mi poslal eno neizdanih Krilanovih pesmi s prošnjo, da jo uglasbim ter mu jo pošljem. — Ali bi napravil Ti kaka libreto, jaz bi se rad lotil kakega večjega dela? Skušaj in piši mi, koj o tem. — Drugič pa šel! Dobro se imej. Pozdrav od obeh obema. Vse dobro Ti želi

vern Tvoj A. Volarič.

(Dalje.)

kmetiškega stanu, vzgoja k ljubezni do kmetiškega stanu, vzgoja k samozavesti — to so le nekateri cilji. Naša bodoča mati ne sme biti politična sovražnica svojega moža, ne sme svojih otrok vzgajati k veri v fatalizem, temveč k veri in zaupanju do samega sebe, v svoje jake moči. Kako ponosna so češka kmetiška dekleta, da se jih je postavilo v organizaciji češke agrarne mladine na stopnjo ravnopravnosti s tovariši! Kot apostolke so obljubile iti v daljne resnice, da probude narodno in stanovsko zavest pod vaškimi strehami... Neverjetno je, koliko agitatorične sile tiči v navdušenih mladenkah, koliko žilave delavnosti, a mi deslej te delavnosti nismo upoštevali...

Govornik se je na to ukvarjal s praktičnim delom v okvirju organizacije, v kolikor se tiče ženske mladine; zasebni pogovori, sestanki, čtivo, zdravniška predavanja o pomoči in sili in postrežbi bolnikov itd.

Glavni cilj napredne organizacije kmetiške mladine bo seveda:

3. izobraževanje članov v vsemi tozadevnimi pripomočki;

4. gojenje trdne discipline, narodne zavesti itd.;

5. gojenje zmernosti in varčnosti.

O notranji uredbi in načrtih glede organizacije je govornik tudi obširneje razpravljal. O predavanju, ki je bilo navdušeno aklamirano, se je razvel daljši pogovor.

Popoldne je predaval podpredsednik „Zveze nar. društev“, dr. Koderman, o društvenem zakonodajstvu. Poslušali so ga vsi z velikim zanimanjem, zakaj govoril je z gladko in veščo besedo, ki je pričala, da je predavatelj izboren govornik in tudi strokovnjak v predmetu, o katerem je govoril. Naš društveni zakon datira iz l. 1867. in je plod revolucionarnega gibanja v burnem letu 1848. Govornik je potem razpravljal o društvenem zakonu, o družtvih — političnih in nepolitičnih — o njih ustanavljanju, poslovanju in vodstvu. Čeprav je sedanji društveni zakon mnogo bolji nego je bil prejšnji, vendar je potreben temeljite reforme, ker političke oblasti lahko jako poljubno rabijo zakone. Leto 1848. n. pr. so bili Jugoslovani rešitelji Avstrije (Jelačić!), čez šestdeset let so pa sami veleizdajalci. — Govornik je tolmačil tudi naslednje zakone o gledališkem redu (zakon iz l. 1850.), o motenju zborovanj (zakon iz l. 1907.), o motenju mirnega skupnega življenja narodnosti (zakon iz l. 1883.) itd.

Kakor je sicer potrebno, da se vsak natančno pouči o društvenem pravu in je v tem oziru predavanje dr. Kodermana velezanimivo in temeljito, predavanja žal, zaradi pičlega prostora ne moremo v celoti priobčiti, opozarjamo pa čitatelje, da „Zveza nar. društev“ kmalu izda brošuro o društvenem pravu.

Tudi po tem predavanju se je vnel daljši pogovor, v katerega so posegli dr. V. Kukovec, L. Černe, R. Knaflič, Šetinci dr.

Po predavanju dr. Kodermana so se dali vsi udeleženci tečaja fotografirati. Slika je izborna izdelana — ter se dobi za 2 K pri odboru „Zveze nar. društev v Celju“.

Potovalni učitelj Ciril-Methodove družbe Ivan Prekoršek je govoril na to o društvenem življenju. Društva morajo dandanes, ko se je naš narod diferenciral, delovati popolnoma drugače kakor nekdanj. Čitalnice, nekdanj glavna opora našega narodnega gibanja po mestih in trgih, hirajo, če se niso prilagodile današnjim razmeram. Boj, ki se vrši za obstanek v socialnem življenju, moremo izvojevati le na strogo demokratski podlagi z izobrazbo. V družtvih si bodimo enaki, manj izobražene moramo izkušati dvigniti na višjo stopnjo omike in to storimo le s prijateljskim medsebojnim občevanjem in predavanji. Nekdanje čitalnice so bile manj izobraženim krogom zaprte in zaradi tega niso dosegle svojega pravega namena, to je izobrazbe nižjih slojev; današnja društva so nekaj popolnoma drugega in čim več jih je, tem bolje za nas, tem večji dokaz našega duševnega napredka in splošne prosvete. Nikakor pa ne gre prezirati v družtvih našega ženstva,

napredno učiteljstvo ne stre ogrođa te — ne telovadne — ampak fanatično klerikalne organizacije. — Učiteljstvo, naprej! To notri zasidimo izstradane zobe, da pokažemo, kako učinkuje princip „izstradane“, ki so si ga stavili klerikalni poslanci napram učiteljstvu v deželnem zboru!

* Slaba vest! Niti iz številke v številko se ne upajo „Slovenčevci“ uredniki pogledati in odgovorjati. „Slovenec“ odgovarja na našo obrambo vsako soboto, a vedno za en teden in eno številko nazaj, da bi s tem morebiti preslepili še koga. — Toda resnica ostaja v kljub temu čistejša od laži!

Učiteljski vestnik.

Tovarišicam! Tudi ve pohitite z duhom današnjega časa. Ni bilo vedno le učiteljstvo krivo, da se je čulo premnogokrat jadikovanje o pomanjkanju kolegalnosti od strani tovarišic. Premnogokrat ste same napravile tesni kolegalnosti konec, kar nam jasno kažejo slučaj, da možko učiteljstvo visoko spoštuje one tovarišice, ki spoznajo smisel resnosti in dela in se točno in vsestransko zvedajo svoje vzvišene naloge in svojega poklica, ki jih v mnogih ozirih postavlja nad moči mosa. Smisel resnosti v posameznih slučajih je napravljala ločitev med tovariši in tovarišicami. Ne pričakujte rešitve vseh stanovskih vprašanj le od tovarišev, same sežite v razreševanje posameznih vprašanj, ker v preminogih ozirih tovariši ne morejo upoštevati naših teženj, ker jih ne poznajo tako natanko kakor me same — in le od tod izvira premnogokrat nevolja med nami, ki pa jo zakrivimo me same. Da naš stanovski list ne razpravlja teženj z našega stališča v ožjem obsegu, smo deloma tudi same krive. — Naj bi nas spoznanje privedlo na druga pota! — Tudi to, da ostaja končni smoter — zakon, ne opravičuje resnosti v izvrševanju dela, ki ga nudita stališče in stan, ker sedaj je dana prilika, da se žena izkaže vredno postati slovenska mati. Ne bo to ponižalo ugleda učiteljice, temveč ga bo to še dvignilo, ker izkazala bo, da tudi v začasnem svojem stanju ni lahkomiselno zapravila časa, ampak ga je vestno porabila v prid stanu in naroda, kar kvalifikuje njeno vrednost in zmožnost.

Zensko vprašanje in učiteljica.

Referirala na shodu učiteljskih abiturientov E. Keržičeva.

Dandanes, ko se vse bori in poganja z večjim ali manjšim uspehom za svoje pravice, se ne smemo čuditi, če so se postavile tudi žene v vrsto borilcev, da si pridobijo svoje pravo.

Zenske, ki se bore za svoje pravice, imenujemo — emancipiranke. Navadno imajo možki nekako mrznojo do emancipirank, to pa le zaradi slabe informacije o smotrih in željah prave ženske emancipacije. Večkrat sicer tudi pri nas govore v družbah o ženskem vprašanju, toda žalibog le malokdaj resno, navadno radi smešijo važnost ženskega vprašanja na vse načine. Pri tem so pa krive tudi ženske same. Mnoge, ki se drže za emancipirane, pretiravajo in zaradi prepovršnega pojmovanja zabredajo v ekscentričnost, ki ne dela časti pravi emancipaciji. Zato vladajo tudi pri nas različna mnenja o ženski emancipaciji.

Odločila sem se danes, da povem, kakšno si mislim jaz emancipirano ženo.

Primerjajmo emancipirano in moderno ženo. Kakšna razlika! Moderni ženi je potreba oboževanja in toaletne kakor ribi vode. Ako ji vzameš to dvoje, ti ostane le mrtva brezpomembna stvar. Medtem ko moderna žena smatra ljudem le one osebe, ki zavzamejo v družbi z njo isto — ali vsaj ne mnogo niže stališče — in so ji najnižji sloji le nekake neprijetne, manj vredne prikazni, s katerimi niti od daleč ne bi hotela priti v dotiko — ve emancipirana žena, da je vse človeštvo ena sama velika rodovina, razdeljena sicer v narode in stanovne, ne pa v gospodo in borna brezpravna bitja. Ona ve, da mora vsak ud te rodovine skrbeti in neumorno delovati za njen blagor sploh ter posebej za blagor onega naroda, katerega mati ga je rodila.

Emancipirana žena se popolnoma zaveda svoje dolžnosti, ki jo je prejela z življenjem vred. Zaveda se svoje zmožnosti v izpolnjevanju in izpolnitve teh dolžnosti. Ona hoče biti koristen ud svojega naroda in človeške družbe. Kako pa pride ona do te zavednosti? Po trudu in duševnem delu. Veda prinaša osvobodjenje, in kdo je najpotrebnejši osvobodjenca? — Žena!

Izobraziti — duševno, omikati se hoče vsaka emancipirana žena, a ne zaradi osebne časti in dobička, pač pa, da laže pomaga možkim ali deluje sama v prid naroda.

Oporeka se ji, da hoče emancipirana žena izpodrinuti možke iz služb in jim uriniti kuhalnico in šivanko v roke. To ni upravičeno. Prvič, ker dolgo da bo toliko izobraženih žen, da bi izpodrivale možke iz služb in ker so ženske preveč navezane na domače dela in glede njih preveč vatančna, da bi jih pustile izvrševati možkim. Ona dobi poleg svojih študij vedno dovolj časa za urejanje domačih opravil in dolžnosti. Medtem, ko moderna žena prodaja svoj dolgečas po divanah in oknih, ga posveti malemu psetu ali mimoidočim in oni čas, ki ga pretelčejo možki po gostilnicah in

kavarnah, porabi takozvana emancipirana žena, da se suče marno po domu s šivanko, gladilnikom, kuhalnico ter premišljeno oskrbuje gospodinjstvo.

(Dalje.)

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tvrška M. Grubauer, tovarna šolskih zvezkov v Lineu, od izkupička za prodane zvezke na Kranjskem 720 K, tov. Burnik, Barle, Morela, Lavrič, Verdjan in Tavčar iz Metlike 12 K namesto venca na krsto r. g. L. Ganglu; g. Ivan Bonač, trgovec s šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 20 K; tvrška Fran Souvan sin z zaloga manufakturnega blaga v Ljubljani 15 K; skupaj 767 K; zadajšč izkazanih 2171-10 K, doslej darovanih 2938-10 kron. Bog plati!

Vestnik.

„Slomškarje“ imajo klerikalci grdo za norca. „Soča“ piše: „Slomškarji na Kranjskem so tudi že večkrat zahtevali povišanje plač ter to sporočili dr. Šusteršiču in drugim visokim gospodom klerikalnim poslancem. Tudi obljubljeni so jim, da se vse zgodi, kakor hočejo, toda v deželnem zboru kranjskem niso nič hoteli slišati klerikalni poslanci o Ganglo-vem predlogu glede zvišanja učiteljskih plač. Na Brezjah so zahtevali Slomškarji odpravo krajnih šolskih nadzornikov. V Kranjskem deželnem zboru pa so glasovali klerikalni poslanci, med njimi učitelj Ravnikar in Jaklič ter profesor Jare, proti predlogu poslanca Gangla, ki je zahteval glede krajnih šolskih nadzornikov ravno isto, kar so sklenili Slomškarji na Brezjah. Ali jih imajo za norca Slomškarje! Pa tudi drugega ne zaslužijo.“

Letnino za učit. konvikt je plačal tov. Edvard Markošek iz Ljubnega na Gorenjskem. Bog plati!

Tvrška Grubauer, tovarna šolskih zvezkov v Lineu, je darovala od izkupička za prodane šolske zvezke učiteljskemu konviktu zopet 720 K. Pri tej priliki tvrško učiteljstvu zopet prav toplo priporočamo in sicer ne samo zato, ker podpira vsako leto z znatno vsoto učiteljski konvikt, temveč tudi zaradi tega, ker so Grubauerjevi šolski zvezki v vsakem oziru res izvrstni. Svoji k svojim!

Ljubljansko učit. društvo je postavilo blagopokojni tovarišici Olgi Kobau-Gasperinovi prav lep nagroni spomenik. Ker je pa ljubljansko učiteljstvo vsako nedeljo in vsak četrtek zaposleno za obrtno nadaljevalno šolo, zato ni bilo mogoče spomenika slovesno odkriti, vabimo pa vse kolegince in kolege, prijateljice in prijatelje, da obiščejo o Vseh Svetih grob prerano umrle, vzorne učiteljice in kolegince Olge. Na spomeniku je ta-le napis, ki ga je zložil g. dr. Ivov Šorli.

Le skromno znamenje, da tukaj si k počitku legla, Ti bodi, plemenita žena, ta spomenik, le skromen znak ljubezni naše, ne spomenik. Saj, kjer si mimo šla na svoji zemski poti, povsod poglodal je stotero evetje za Teboj; ta dolga, svetla sled je za Teboj ostala, to spomenik je Tvoj!

Postavilo „Ljubljansko učiteljsko društvo“.

Smrtna kosa. Tovarišu A. Pesku je umrl nadebudni sin Zoran. Naše iskreno sožalje!

I. izkaz prispevkov za Hočevarjev spomenik. Prispevali so doslej sledeči gospodje in dame: po 10 K: Hočevar Anton, Gomilsko; Neimenovan, Zagorje; po 3 K: Stauffer Franc, Pilštanj; po 2 K: Kurbus Tom, Slinvica; po 1 K: Sachs Irena, Kozje; Berthold Kristina, Pilštanj; Gherbaz Ivana, Št. Peter; Bračič Emilija, Št. Vid; Bračič Franc, Št. Vid; Moric Emerik, Št. Peter; Krajnik Ivan, Kozje; Pulko Valentin, Dobje; Gradišnik Anton, Polje; Germovšek Miloš, Pilštanj; Ulčar Ljudevit, Kozje; Žolnir Oskar, Vlimje; Pečnik Alojzij, Buče; Jordan Ivan, Prevorje; Potočnik Anton, Podsreda. Skupaj 40 K. Za nadaljne prispevke se priporoča Miloš Germovšek, nadučitelj.

Pilštanj.
S cirilico ven! Hrvaško učiteljsko društvo „Požeške doline“ je sklenilo pozvati vsa učiteljska društva, da zahtevajo od deželne vlade, da „izbaci cirilico, kao suvišan balast iz svih razreda nižih i viših pučkih škola!“ To frankovsko-klerikalno učiteljstvo ima tudi planke na očeh, kakor naši „Slomškarji“, ki potom deželnega zbora sami sebe tepejo.

Poročila sta se na Vranskem tov. Rudolf Vrabl in gđe. Zinka Schwentnerjeva. — Iskrene častitke!

Südmarka na delu. Südmarka je kupila v Cerknici pri Št. Ilju krasno Bindlechnerjevo posestvo za 34.000 K in sicer zaradi slovenske brezbrzičnosti.

Zgled Slovencev. Do 11. t. m. so nabrali Čehi za milijonski dar Matici školski K 83.135. Ta številka govori mnogo; nas pa spominja dolžnosti, ki je mi ne izvršujemo v polni meri nasproti ugroženim narodnim mejam.

Večerna šola za odrasle v sv. Ivanu pri Trstu se je pričela v ponedeljek 18. t. m. Poučevala se bo 3 ure slovenščina, 3 ure italijanščina, 3 ure nemščina in 3 ure računstvo. Pouk se vrši vsak dan (izvzemši nedelje) od 7. do 9. ure zvečer. — Svetoivančani! Uporabite to lepo priliko. Obiskujte marljivo šolo, ker to bo le vam v korist!

Iz ljudskošolske službe na Kranjskem. V brezplačno šolsko prakso je sprejeta učiteljska kandidatinja Josipina Franke za Vič. — V Železnikih je imenovan za provizoričnega učitelja Ivan Tavčar. — Namesto obolelega učitelja Bogomira Govekarja pride k D. M. v Polju učiteljska kandidatinja Frančiška Mandelj. Za pomožna učitelja sta imenovana za I. deško ljudsko šolo v Ljubljani Marija Arzelin, za II. učiteljski kandidat Fran Zupan. — V Kočevje pride učiteljska kandidatinja Ana Ganslmayer, v Koprivnik Marija Stimpfl in v Stari log Elizabeta Hönigmann. Učiteljski kandidat Bogomir Račič je imenovan za provizoričnega učitelja na Kalu. Provizorična učiteljica Ana Grebene je premeščena iz Trzina v Čemšenik. — Namesto obolelega nadučitelja Leopolda Armiča je imenovana za suplentko na III. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani Danica Sinkovič. — Za učiteljico za ženska ročna dela na ljudskih šolah v Hotičah, v Polšniku, St. Lampertu in v Kresnicah je imenovana Berta Wohinz. — Učiteljski kandidat Fane Tutsch je imenovan za provizoričnega učitelja v Kočevski Reki. Namesto obolele učiteljice Leontine Murgel pride v Kočevje učit. kandidatinja F. Stöckl. Učit. kandidat Anton Skala pride kot prov. učitelj v Podrago. Namesto obolele učiteljice Marije Bučar pride v Belo cerkev učit. kandidatinja Julija Kromar. Učit. kandidat Herman Kmet bo nadomestoval obolelega učitelja Karla Perkota v Šmihelu pri Novem mestu. Namesto obolele učiteljice Roze Salberger pride na Jesenice učit. kandidatinja Ana Čop. Namesto obolelega učitelja Avgusta Jenskota pride na Bled suplentka Antonija Jakličeva. V brezplačno šolsko prakso je pripuščena bivša prov. učiteljica Terezija Furlan na Igu. Učit. kandidat Metod Požar pride na Slap. Učit. kandidatinja Leopoldina Kump pride v Knežak. Učit. kandidat Izidor Smole pride na Vič pri Ljubljani. Učit. kandidat Fran Hočevar pride v Soro. Ker je učitelj Ločniškar prestopil v primorsko šolsko službo, je imenovana na njegovo mesto pri Sv. Gregorju v kočevskem okraju učit. kandidatinja Karolina Riegler. Bivša suplentka Roza Svetlič je imenovana za prov. učiteljico na Ježici. Namesto na dopustu nahajajočega se učitelja Frana Marinčeka pride v Št. Vid nad Ljubljano suplentka Roza Jovan. Bivša suplentka na Vrhniku P. Zavanikova pride za prov. učit. in vod. v Bevke. V Ormožnjice pride učit. kandidatinja Erika pl. Vorbek. Za prov. učit.-voditeljico v Št. Lenartu pri Škofji Loki je imenovana Terezija Rantova. V Loški potok pride učit. kandidatinja Marija Šusteršičeva. Za prov. učiteljico v Koroško Belo učit. kandidatinja Terezija Jalenova.

Listnica uredništva.

A. G.: Prejeli smo in porabimo ob ugodni priliki. Sedaj ni bilo mogoče, kakor lahko izprevidite. Pozdrav in pogumno naprej! — J. P. v H.: Vaše želje sedaj ni mogoče uvaževati. Kaj bi rekli ljudje!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1164. Štajersko. 162 1-1
Na trirazredni ljudski šoli v Zg. Poljskavi se namesti stalno služba učiteljice z rednimi dohodki po tretjem krajnem razredu.

Redno opremljene prošnje je vpslati krajnemu šolskemu svetu v Zg. Poljskavi, do konca novembra 1909.

Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov.

Okrajni šolski svet v Sl. Bistrici, dne 14. oktobra 1909.

Našim rodbinam priporočamo 34

- Kolinsko cikorijo -

Jernej Bahohec

trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 11 26-22

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 39

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje RUDOLF PAJKR & Komp., Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta. Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo. Pošilja se poštine prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje. Cenovniki gratis in franko.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživlja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kavciji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru. Zavarovani kapital K 1053.737.339-88 Zavarovalnine „ „ 8.090.621-62 Izplačane škode in kapitali leta 1905 „ 4.361.283-89 Rezervne in poroštvene zaloge „ 41.335.041-01 Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) „ 2.188.391-24 Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva „ 34.087.781-48 Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905 „ 206.296-40 V vsem pa doslej „ 1.606.893-21 V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za „ 3.004.509-80 V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade „ 97.814.430-97

Vsa pojasnila daje 14 26-20

General. zastop. banke „Slavije“ v Ljubljani, Gosposke ulice št. 12.

Samo

Prva kranjska tovarna testenin v Ilirski Bistrici sme izdelovati „Pekatete“. To Vam daje garancijo, da je res dobro blago.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg
v Ljubljani, Kongresni trg 2.
knjigarna za pedagoško
književnost

priporoča
pravkar izišlo novo učilo:

Stenski zemljevid vojvodine Kranjske

z deli obmejnih pokrajin.

Priredil profesor Fr. Orožen.

Merilo 1 : 130.000

Cena temu zemljevidu na platno
napet v mapi K 40.—

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz
češke tkalnice 111 52—16

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih
društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov
cečira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska
itd. Zavoj 45 m za 18 K, najboljša kvaliteta
40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja
za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in
močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci
blaga zastoj in franko.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani priporoča vizitke in
raznovrstne kuverte sfirmo.

V najtmem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in
dodanim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavljen in narisan

FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne
25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo
v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih
šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v
merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 × 60 cm.

Torej ponazorujejo po minimalnem načrtu za
zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki
velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega
razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavljen in narisan

FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.

Izbor učiva se naslanja doslovno na podrobni
učni načrt, ki ga je odobrila c. kr. deželna šolska svet
z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki
velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem
šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol.
Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranj-
skega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo
odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Cena 1 K.

Najbolj varno naložen denar je v slovenski mestni hranilnici ljubljski.

Stanje hranilnih vlog:
nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
nad 1 milijon kron.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska
z vsem premoženjem in vso svojo davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča
denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8.—12. dopoldne,
in jih obrestuje po 4 1/4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu.
Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje tako j. Bentni davek od vložnih obresti pla-
čuje hranilnica iz svojega in ga vlagatelj ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti. Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih de-
narnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4% na leto. Z obrestmi obenem plača vsak dolžnik toliko
na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5% izposojenega kapitala.
Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6% izposojenega kapitala,
poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče.
Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica ljubljanska izdaja lične domače hranilnike proti vlogi 4 kron,
ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k
varčnosti. — V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov upeljala je ta slovenska
hranilnica tudi kreditno društvo. 151 12—2

Mestna hranilnica ljubljanska je v lastni palači
v Prešernovi, prej Slonovi (Elefantovi) ulici št. 3.

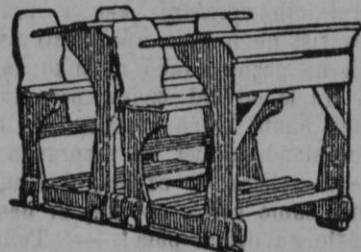
RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP je klop prihodnosti!

Temeljito snaženje šolskih tal
in prahu, učenčevemu zdravju
najprikladnejše sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove
klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 8 21
mizarski mojster v Spod. Šiški.

JULIJA ŠTOR

v Ljubljani, Prešernove ulice šte. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških
čevljev, dalje čevljev za lawn-tenis in pristnih
goisserskih gorskih čevljev. 145 12—2

Elegantna in skrbna izvršitev po vseh cenah.

Najpriležnejši čevlji sedanosti!

Denarni promet do konca leta 1908: K 71.417.342-75.

Ustanovljena leta 1882.

Pošt. hran. rač. št. 828.406.

Telefon 185.

Stanje upravnega premoženja: K 17.519.983-93.

Kmetiska posojilnica

ljubljske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Ljubljana, Dunajska cesta 18,
v lastnem zadrugnem domu

obrestuje hranilne vloge po 4 1/2%
brez vsakega odbitka rentnega davka, ki ga plačuje
posojilnica sama za vložnike. Sprejema tudi vloge
na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom
ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4% z 1 1/2% amorti-
zacija ali pa po 5 1/4% brez amortizacije. Na me-
nice po 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drugi
146 načrt glede amortizacije dolga. 12 2

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna
po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po so-
lidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52—36